

NOI FORME ȘI DIMENSIUNI ALE COOPERĂRII TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Sergiu Porcescu,
șef Direcție integrare europeană
și cooperare internațională,
A.Ș.M.

*„Știința nu cunoaște noțiunea de țară,
deoarece cunoașterea aparține umanității
și este torța care luminează lumea”*

(Louis Pasteur)

This article is about the international scientific relations of the ASM. During the last few years, Moldavian scientific community becomes more visible at the international level. Only in 2007 were concluded seven agreements with foreign academies and foundations. Through the activity in the International Organizations ASM succeeded to promote its interests in the region. The participation in the international projects stimulates competition, excellence and access to better scientific infrastructure. In conclusion we can say that nowadays scientists and scientific results from Moldova are well known at the European and international levels.

Asociația Academiilor Europene împreună cu UNESCO a efectuat unele cercetări privind strategiile statelor de dimensiuni mici în domeniul științei și inovării. Concluziile nu sunt greu de intuit. Succesul sferei cercetării și inovării se bazează pe o politică care încurajează cercetările cu impact de viitor, frontiere relative între sectorul academic și sectorul de afaceri și cooperare științifică internațională.

Problemele la care societatea așteaptă ca savanții să găsească răspunsuri sunt tot mai complexe, necesitând un efort conjugat transnațional. Totodată, fără exagerare putem menționa predispoziția și tendința continuă a comunității științifice de a sta-

bili relații cu omologii de peste hotare, în condițiile în care știința limitată la hotarele naționale nu se va dezvolta corespunzător și nici nu va fi recunoscută la justa ei valoare. Efectuarea cercetărilor în comun, participări la evenimente internaționale, stagii în centre internaționale de excelență, munca în biblioteci și arhive străine, sunt doar câteva din activitățile „externe” ale savanților noștri. Publicațiile în revistele cu impact internațional, premiile la saloanele internaționale, participările în proiectele internaționale, ne demonstrează cu lux de amănunte caracterul ascendent al integrării comunității științifice din Republica Moldova în sistemul mondial de cercetare-dezvoltare.

Realizarea prevederilor Codului cu privire la știință și inovare (inspirat din cele mai reușite practici europene), cât și reformele ce au avut loc în sfera cercetării și inovării din RM, au determinat sporirea vizibilității A.Ș.M. pe plan internațional. În cadrul Conferinței Academiilor de Științe din Estul și Sud-Estul Europei cu genericul “Global Science and National Policies: the Role of Academies”, organizată cu susținerea UNESCO și ICSU (International Council for Science) în incinta A.Ș.M., la 4-5 mai 2007, a fost recunoscut unicatul și eficiența modelului autohton de gestionare a științei, în același timp fiind recomandată utilizarea acestuia în statele cu particularități similare Republicii Moldova (chiar în cadrul evenimentului unii președinți ai Academiilor de Științe au manifestat disponibilitatea de a prelua această experiență). E de menționat că la lucrările Conferinței au participat 50 de savanți din 23 de state și reprezentanți ai Organizațiilor științifice Internaționale.

Identificarea și implementarea cu succes de către comunitatea științifică a standardelor europene și internaționale în domeniu, recomandărilor și rezoluțiilor Organizațiilor Internaționale de profil, explorarea posibilităților de participare la programele internaționale de granturi, sporirea mobilității cercetătorilor, creșterea numărului publicațiilor în revistele cu impact (în 2007 Republica Moldova a fost menționată de 2 ori printre țările cu cel mai mare gradient al creșterii numărului de citări la articolele științifice), includerea în sfera cercetărilor științifice autohtone a problemelor regionale și globale, conștientizarea de către societate a rolului cunoașterii în calitate de forță motrice a dezvoltării - sunt elemente ce au determinat dinamica relațiilor științifice internaționale.

Relațiile științifice externe ale A.Ș.M. au căpătat noi dimensiuni prin prisma vectorului european al țării noastre, menținând și dezvoltând totodată și legăturile tradiționale ale comunității științifice, bazate pe principiul universalismului și caracterului transnațional al cercetărilor.

În 2007 obiective ale activității externe au fost:

- integrarea în spațiul european de cercetare;
- stabilirea și dezvoltarea relațiilor cu instituții

similare din străinătate (au fost semnate Acorduri de colaborare cu Academii de Științe din Azerbaidjan, Austria, China și Turcia, Fondul de cercetări fundamentale din Belarus, două protocoale adiționale cu Fondul de Cercetări Fundamentale din Federația Rusă);

- facilitarea accesului la infrastructuri performante de cercetare din străinătate;
- participarea în proiecte și programe internaționale de granturi;
- reprezentarea comunității științifice din RM în cadrul organismelor internaționale de profil;
- creșterea vizibilității realizărilor științifice autohtone pe plan internațional etc.;
- preluarea practicilor de succes în domeniul cercetării-dezvoltării.

Pe lângă relațiile directe cu instituții similare de peste hotare, A.S.M. reprezintă comunitatea științifică în cadrul comisiilor interguvernamentale care au pe agenda discuțiilor cooperarea tehnico-științifică.

În perioada 10-11 octombrie 2007, la Minsk, spre exemplu, a avut loc cea de-a doua ședință a comisiei mixte moldo-belaruse pentru cooperare tehnico-științifică. Comisia a determinat direcțiile prioritare de colaborare între organizațiile științifice din Moldova și Belarus: tehnologii de producere și prelucrare a produselor agricole, biotehnologii, medicină și farmacologie, ecologie și protecția mediului ambiant, nanotehnologii și nanomateriale. A fost aprobat Planul de acțiuni moldo-belarus de colaborare în sfera științei și tehnologiilor pentru anii 2008-2009, care prevede o serie de proiecte comune de cercetare și măsuri cu caracter tehnico-științific (conferințe, seminare). Colaborarea cu instituțiile științifice din Belarus au căpătat o nouă valență prin lansarea concursului comun de proiecte pentru anii 2008-2010, de către Academia de Științe a Moldovei în comun cu Fondul de Cercetări Fundamentale din Belarus (FCFB), în cadrul Acordului de colaborare semnat la 3 mai 2007. În total au fost depuse **33 cereri de proiecte**. Procedura de examinare a

cererilor se efectuează independent de către fiecare Parte, în conformitate cu normele și regulile stabilite. În urma expertizei vor fi selectate proiectele care vor fi finanțate.

Pe lângă cooperarea tradițională cu Academii de Științe din state precum România, Rusia, Ucraina, Belarus, Bulgaria, Polonia etc., au fost dezvoltate relațiile cu comunități științifice din țări cu un înalt potențial de cooperare, precum China, Turcia, Austria, Țările Baltice. Evoluția acestor relații, având la bază beneficiul reciproc, va extinde posibilitățile de participare la proiectele internaționale, identificarea noilor parteneri, creșterea numărului de reviste științifice accesibile cercetătorilor din Moldova, permițând totodată preluarea practicilor reușite în domeniul cercetării-inovării.

În acest sens este sugestivă vizita la Academia de Științe a Republicii Populare Chineze a unei delegații în frunte cu Președintele A.Ș.M., academicianul Gheorghe Duca, având drept scop semnarea Acordului de colaborare bilaterală dintre cele două Academii, precum și stabilirea și dezvoltarea contactelor cu comunitatea științifică din China. În general, comunitatea științifică chineză a reușit să confirme teza potrivit căreia, pentru o dezvoltare durabilă în condițiile diviziunii internaționale a muncii, în prezent este necesară sporirea volumului de tehnologii și produse noi care pot fi obținute numai în urma activității științei.

În paralel cu aceste acțiuni, Direcția Integrare Europeană și Cooperare Internațională a A.Ș.M. a întreprins un șir de măsuri menite să promoveze imaginea A.Ș.M. peste hotare, lansând un proces de comunicare cu societatea civilă atât în exterior, cât și în interior. În această ordine de idei se înscriu lansarea paginii web: www.international.asm.md, diseminarea în adresa partenerilor de peste hotare a propunerilor de colaborare ale institutelor A.Ș.M., dezvoltarea unei cooperări eficiente cu reprezentanții corpului diplomatic, identificarea și stabilirea unui dialog cu potențialele organizații internaționale finanțatoare etc. Totuși, trebuie să recunoaștem că aceste acțiuni ar fi fost insuficiente fără suportul secțiilor de științe și instituțiilor de cercetare din cadrul A.Ș.M., care au organizat evenimente științifice cu impact internațional, au efectuat deplasări peste hotare, au participat la programele de granturi și proiecte internaționale.

Participarea comunității științifice la concursurile și programele de granturi internaționale este

considerată a fi un mecanism care promovează excelența, competiția și motivația. Utilizarea cu succes a instrumentului de cofinanțare a determinat sporirea oportunităților de participare pentru cercetători, permițând totodată A.Ș.M. să acționeze de pe poziții de co-organizator (și nu doar de beneficiar), fapt ce oferă posibilitatea canalizării resurselor financiare comune spre soluționarea problemelor pregnante pentru dezvoltarea țării.

În iunie 2007, în urma semnării unui acord adițional în acest sens, A.Ș.M. a lansat împreună cu Fondul de Cercetări Fundamentale din Rusia, pentru a doua oară, concursul comun de proiecte de cercetare. E de menționat că în urma unui concurs similar ce a avut loc în 2005, din 82 propuneri de proiecte înaintate au fost finanțate 44 proiecte în valoare de 4 mln lei, acestea fiind preconizate pentru perioada 2006-2007. Astfel că, până la finalizarea procedurii de depunere, au fost înaintate **78 cereri de proiecte** (perioada de desfășurare 2008-2009).

În 2007 a continuat derularea proiectelor comune finanțate de A.Ș.M. împreună cu INTAS pentru anii 2006-2008 (12 proiecte de cercetare în sumă de 1 milion de Euro și 8 proiecte pentru tineri în sumă de 112240 Euro).

Un exemplu de succes în domeniul atragerii resurselor financiare externe în vederea finanțării procesului de cercetare-inovare și consolidării bazei tehnico-materiale este considerată a fi activitatea Asociației Moldovenești pentru Cercetare și Dezvoltare (MRDA). Scopul MRDA este promovarea științei și dezvoltării tehnologice în Republica Moldova prin intermediul dezvoltării cooperării internaționale, promovării și dezvoltării potențialului științific autohton, contribuției la economia bazată pe cunoaștere. Programele de granturi oferite comunității științifice de către Asociația MRDA, de comun acord cu Fundația CRDF din SUA, cuprind întreaga gamă de activități - finanțarea mobilității cercetătorilor, procurarea echipamentului științific, susținerea tinerilor cercetători etc. Printre acțiunile realizate în 2007, putem menționa următoarele:

- Programul de granturi pentru deplasări destinat tinerilor (*MTFP*) - a oferit posibilitate pentru 11 tineri cercetători din Moldova de a efectua cercetări și de a iniția noi relații de colaborare cu oameni de știință din SUA. La întoarcere în Moldova tinerii au aplicat la un nou program de granturi pentru continuarea colaborării cu noii parteneri din SUA.

- Programul pentru dezvoltarea sistemului in-

formațional interbibliotecar în cadrul A.Ș.M. - Centrul pentru Resurse și Rețele Informaționale (CRR) și Biblioteca Științifică a A.Ș.M. au fost dotate cu echipament în sumă de 200 mii dolari, inclusiv servere, 30 calculatoare și alte materiale.

- Au fost acordate 23 granturi pentru susținerea deplasărilor la conferințe științifice internaționale în SUA și țările Uniunii Europene în cadrul Programelor de granturi pentru deplasări (ETGP și PRDS).

- În cadrul Programului de granturi pentru procurarea echipamentului științific (MERL-I) a fost procurat echipamentul științific pentru laboratorul de biologie moleculară al Universității de Stat din Moldova și pentru Universitatea Tehnică a Moldovei.

- Programul de granturi pentru susținerea tinerilor cercetători - Concursul pe programul de granturi pentru susținerea tinerilor cercetători a fost anunțat de către Asociația MRDA în comun cu Academia de Științe a Moldovei și Fundația CRDF. În cadrul programului sunt alocate fonduri pentru proiecte de cercetare în domeniile științelor fundamentale și aplicative realizate de tineri în vârstă de până la 35 ani.

- Asociația MRDA și Fundația CRDF au organizat un training pentru perfecționarea limbii engleze a tinerilor ce activează în cadrul proiectelor RESC (Centrul regional de sprijin al cercetărilor experimentale) din Moldova și CSI. La training au participat 50 cercetători din 10 țări ale CSI.

- Programul de granturi pentru procurarea echipamentului științific - Concursul pe programul de granturi pentru procurarea echipamentului științific MERL II a fost anunțat de către Asociația MRDA în comun cu A.Ș.M. și Fundația CRDF.

MRDA a mai organizat (împreună cu A.Ș.M., AGEPI și AITT) în cadrul Programului pentru dezvoltarea antreprenoriatului în sectorul tehnico-științific: "*Science & Technology Entrepreneurship Program*" (*STEP*) ședințele de lucru ale Clubului Național Parteneriat „Știință și Business” cu genericul „Tehnologii de producere a surselor energetice din biomasă”(a V-a) și „Produse farmaceutice și medicamente, obținute din materie primă autohtonă” (a VI-a).

Eficiența activității MRDA se explică și prin acțiunile consecvente întreprinse în scopul pregătirii cercetătorilor în vederea participării la programele de granturi, organizând pentru aceasta numeroase seminare de informare, training-uri, oferind totodată infrastructura necesară pentru procedura de depunere.

Experiența conlucrării cu Centrul Științifico-Tehnologic din Ucraina (STCU) a demonstrat că instituirea unui Oficiu în cadrul A.Ș.M. a dinamizat participarea comunității științifice la programele de proiecte oferite de această organizație. La 31 mai 2007 la Chișinău s-a desfășurat ședința Consiliului de Administrare al Centrului Științifico-Tehnologic din Ucraina (STCU), al XXIV-a la număr, în cadrul căreia a fost analizată activitatea centrului, au fost trasate sarcinile de perspectivă și aprobate noi proiecte de finanțare. Tot atunci, Consiliul de Administrare al STCU a aprobat pentru finanțare încă trei proiecte cu participarea cercetătorilor din Republica Moldova, inclusiv un proiect mixt RM – Ucraina. Cu aceeași ocazie a fost organizat un eveniment de excepție cu genericul „Centrul Științifico-Tehnologic din Ucraina deschide ușile pentru știința din Republica Moldova”. Timp de două zile și-a desfășurat lucrările un Workshop și o Expoziție a celor mai valoroase realizări ale oamenilor de știință din Republica Moldova și Ucraina, la care au participat cercetători, studenți, reprezentanți ai businessului mic și mijlociu cointeresați în preluarea rezultatelor științifice. Scopul propus a fost extinderea posibilităților de obținere a finanțării din partea STCU, preluarea experienței internaționale în promovarea proiectelor. Cercetătorii din Republica Moldova și Ucraina și-au prezentat realizările științifice, s-au referit la modalitățile de soluționare a problemelor în procesul de comercializare a rezultatelor cercetării, de găsimă a partenerilor pentru colaborare și implementare. Luând în considerare faptul că la ședința din noiembrie 2006 au fost acceptate pentru finanțare primele 2 proiecte, în derulare de la 1 și 15 martie 2007, precum și un proiect la ședința din noiembrie 2007, în timpul de față cercetătorii din Republica Moldova realizează 6 proiecte, susținute financiar de către Centrul științifico-tehnologic din Ucraina.

Pe dimensiunea multilaterală s-a înregistrat o activizare a participării la lucrările Organizațiilor Internaționale, precum Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră (ședințele Grupului de lucru în domeniul științei și tehnologiilor, Reuniunea miniștrilor responsabili pentru știință, Consiliul Președinților Academiiilor de Științe), Consiliul Internațional pentru Știință, Agenția Internațională pentru Energie Atomică, Asociația Internațională a Academiiilor de Științe, Asociația Academiiilor de Științe din Europa, Rețeaua din Europa Centrală și

de Est a Academiiilor de Științe, Comitetul științific NATO etc.

Promovarea cercetărilor în domeniul studierii proprietăților fundamentale ale materiei se datorează în mare măsură colaborării fructuoase între A.Ș.M. și Institutul Unificat de Cercetări Nucleare din Duna, Rusia. La 20 septembrie 2007 acad. Alesei Sissakian, directorul Institutului susmenționat, a participat în calitate de oaspete de onoare al Simpozionului internațional „NANO – 2007”, prezentând raportul „Nanotehnologii în zona economică liberă de la Dubna”. Academicianul Sissakian a menționat interesul sporit pentru consolidarea raporturilor de colaborare cu Moldova și implementarea mai multor proiecte de interes comun. Astfel, a fost remarcat faptul că în cadrul cooperării cu Academia de Științe din Moldova se preconizează lansarea unui program de cercetări comun. De asemenea, în numele Institutului a fost lansată inițiativa de organizare a unor cursuri de instruire și cercetare în Dubna pentru tinerii cercetători moldoveni, cu finanțare deplină din partea gazdei, s-a decis sporirea numărului stagiatorilor savanților noștri la Institutul Unificat din Dubna.

În 2007 a sporit participarea A.Ș.M. la activitățile de cooperare în domeniul cercetării și inovării, care au avut loc sub egida Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră. În perioada 4 – 6 octombrie 2007, Președintele A.Ș.M., academicianul Gheorghe Duca, a participat la Ședința Consiliului Președinților Academiiilor de Științe (CoPNAS) ale statelor membre ale OCEMN, organizată în comun cu Centrul Internațional de Studii la Marea Neagră (ICBSS) la Ankara, Turcia. În cadrul acestei Reuniuni, A.Ș.M. a propus unele modificări ale statutului CoPNAS, fapt acceptat de majoritatea membrilor. La 30 – 31 octombrie vicepreședintele A.Ș.M., membru corespondent Ion Tighineanu, a participat la Reuniunea Grupului de Lucru în domeniul Științei și Tehnologiilor al OCEMN și la Reuniunea Miniștrilor Științei și Tehnologiilor care și-a desfășurat lucrările la Istanbul. Relațiile științifice cu instituțiile similare și organizațiile de profil din bazinul Mării Negre au fost marcate de discuțiile asupra inițiativelor „Black Sea Synergy – A new Regional Cooperation Initiative” și „BSEC – EU Interaction: The BSEC Approach”.

Această intensificare a relațiilor a fost posibilă datorită participării consecvente a dnei academiciene Tatiana Constantinov, director al Institutului de

Ecologie și Geografie al A.Ș.M., la activitatea Consiliului de directori ai Centrului Internațional de Studii la Marea Neagră.

Colaborarea în cadrul Organizației pentru Democrație și Dezvoltare Economică (GUAM) a fost marcată în 2007 prin participarea, la 18-19 iunie 2007, a primvicepreședintelui A.Ș.M., academicianul Teodor Furdui, la Reuniunea Grupului de Lucru al Șefilor de Stat și de Guvern din cadrul statelor membre GUAM, care s-a desfășurat la Baku, Azerbaidjan. Academicianul Teodor Furdui a prezentat un raport în cadrul Grupului sectorial de lucru în domeniul științei, învățământului și sănătății. De asemenea, reprezentanții A.Ș.M. au participat în perioada 15-18 noiembrie 2007 la lucrările Summit-ului tinerilor din statele membre GUAM, care a avut loc la Chișinău cu genericul „Problemele educației, științei și angajării tinerilor în statele membre GUAM”. Cu ocazia ultimului eveniment a fost prezentat mecanismul pregătirii cadrelor științifice în Republica Moldova, fapt ce a suscitit interesul tinerilor din celelalte state membre.

Constanta integrării în spațiul european de cercetare se regăsește și în formatul multilateral de cooperare. În perioada 31 mai – 2 iunie 2007 președintele A.Ș.M., acad. Gheorghe Duca, a participat la Reuniunea Rețelei Academiiilor de Științe din Europa Centrală și de Est (*CEENet*), care s-a desfășurat la Budva, Republica Muntenegru, iar în perioada 4-7 octombrie 2007, membru corespondent Ion Tighineanu, vicepreședinte al A.Ș.M. și Sergiu Porcescu, șef al DIECI au participat la cea de-a 9-a Reuniune *CEENet*, care s-a desfășurat în incinta Universității Babeș – Bolyai din Cluj Napoca, România. Importanța acestor reuniuni rezidă în faptul că tema discuțiilor a fost interacțiunea statelor din zonă cu spațiul european de cercetare. Interesul A.Ș.M. în vederea participării la lucrările organizației susmenționate este determinat și de faptul că toate celelalte organizații-participante sunt din state-membre sau cu statut de asociat la UE. Acceptarea A.Ș.M. în acest format este prin sine o realizare, fapt ce va condiționa (însoțit fiind și de alte eforturi consecvente) integrarea graduală în spațiul european de cercetare.

Academia de Științe a Moldovei reprezintă Republica Moldova în cadrul Comitetului Științific NATO pentru Pace și Securitate, format recent prin fuziunea Comitetului Științific NATO și Comitetului privind Sfidările Societății Moderne. Principalele domenii pe care se axează activitatea comitetu-

lui nou format sunt: (1) rețelele computerizate care contribuie la aprofundarea cooperării dintre țările Partenerere; (2) cooptarea tinerilor cercetători; (3) gestionarea proiectelor prioritare în țările Partenerere și cele ale Dialogului Mediteranean; (4) dezvoltarea și menținerea rețelelor de experți în domeniile cheie; (5) coordonarea proiectelor și activităților național-finanțate, prin implicarea experților guvernamentali și non-guvernamentali în contextul Programului SPS. Este de menționat și participarea Președintelui A.Ș.M., academicianul Gheorghe Duca la prima reuniune a Comitetului Științific pentru Pace și Securitate (SPS) la Cartierul general NATO de la Bruxelles, Belgia. În cadrul acestei întruniri președintele A.Ș.M. a trecut în revistă proiectele prioritare prevăzute de Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO (IPAP). Pe parcursul vizitei au avut loc o serie de întâlniri cu factori de conducere și persoane oficiale NATO, care au relatat în detalii despre domeniile lor de responsabilitate. În mod special, discuțiile s-au axat pe chestiunile ce țin nemijlocit de implementarea IPAP (Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO). De asemenea, în perioada 24–25 aprilie 2007 președintele A.Ș.M. a participat la conferința cu genericul „Influența poluanților persistenți asupra mediului înconjurător”, care și-a desfășurat lucrările la Istanbul, Turcia, fiind organizată de NATO, unde au avut loc dezbateri referitoare la implementarea unor proiecte legate de neutralizarea pops-urilor. La acest eveniment, academicianul Gheorghe Duca a participat cu un raport intitulat „Situția actuală în Republica Moldova cu privire la poluanții organici persistenți”.

Relațiile de colaborare dintre A.Ș.M. și NATO pot fi evaluate și prin intermediul realizării activităților prevăzute de Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, fiind marcate în 2007 de organizarea zilelor de informare, participarea la ședințele Comisiei Naționale pentru implementarea IPAP-ului, vizita DEI Ștefanie Babst, Adjunctul Asistentului Secretarului General al NATO pentru Diplomatie Publică la A.Ș.M.

În 2007, Academiei de Științe a Moldovei i-a fost acordat pentru următorii 4 ani titlul de membru corespondent al Uniunii Internaționale a Academicilor (organizație creată în 1919). În perioada 1 – 6 iunie 2007, doctorul habilitat Mariana Șlapac, vicepreședinte al A.Ș.M., a fost invitată de către Academia de Științe a Norvegiei pentru a participa la cea de-a 81-a Adunare Generală a Uniunii Internaționale

a Academiiilor care și-a desfășurat lucrările la Oslo (Det Norske Videnskaps-Akademi). La Adunare a fost votată unanim acordarea în continuare a calității de membru-corespondent Academiei de Științe a Moldovei în Uniunea Internațională a Academiiilor.

Activitatea în cadrul organizației europene ALLEA (ALL European Academies) s-a desfășurat pe marginea subiectelor de interes paneuropean, precum: crearea spațiului european de cercetare, integritatea academică, codul etic al cercetătorului, societatea bazată pe cunoaștere etc. La 17 – 20 octombrie 2007, acad. Tatiana Constantinov, director al Institutului de Ecologie și Geografie al A.Ș.M., a participat la Reuniunea ALLEA ce a avut loc la Amsterdam, Olanda. Scopul principal al acesteia a fost structurarea cooperării dintre Academiiile de Științe din Europa pentru a asigura eficacitatea înaltă a procesului de cercetare și dezvoltare tehnologică. În perioada 21 - 23 noiembrie 2007, și-a ținut lucrările Reuniunea ALLEA de la Paris. Secretarul științific general al A.Ș.M., academicianul Boris Gaina, a prezentat cu această ocazie raportul științific „Reforma sferei Științei în Republica Moldova”. La această reuniune au fost discutate, printre altele, și căile de intensificare a colaborării bilaterale dintre A.Ș.M. și Academiiile de Științe din Polonia, Rusia, Franța, Georgia, Lituania, Spania, precum și posibilitatea participării savanților din Republica Moldova la diverse proiecte europene și internaționale.

De asemenea, în perioada de referință a fost aprobată participarea la trei acțiuni COST (P14, 539 și 725) în domeniul nanotehnologiilor și la Platforma de implementări climatologice (Institutul de Fizică Aplicată, Universitatea Tehnică și Institutul de Ecologie și Geografie, A.Ș.M.). La ora actuală se află în proces de examinare mai multe propuneri de participare la acțiunile COST din partea comunității științifice din Republica Moldova.

Considerăm că toate aceste acțiuni vor consolida, într-un final, poziția A.Ș.M. în calitate de centru regional de impulsare a cooperării științifice.

În contextul efortului conjugat al statului și societății din Republica Moldova privind integrarea în UE, comunitatea științifică a fost implicată în susținerea acestui proces complex. Integrarea în spațiul european de cercetare și gradul de pregătire a comunității științifice din RM în acest sens, sunt direct proporționale cu evoluțiile înregistrate pe plan intern în sfera de cercetare-inovare. Pe parcursul anului 2007, documentul de referință în acest sens a fost Capitolul 2.7 Contacte interumane „Cercetare,

Dezvoltare și Inovare” din cadrul Planului de Acțiuni RM-UE. Succesul realizării măsurilor menționate la acest capitol a depins de eforturile întregii comunități științifice depuse pe domeniile proprii de responsabilitate.

Rezultatul imediat al relațiilor de colaborare cu UE se exprimă prin participarea comunității științifice din Republica Moldova la Programele Cadru (PC) în domeniul cercetării. În cadrul PC6, de exemplu, au fost înaintate 65 de propuneri de proiecte, fiind acceptate 19 dintre ele.

În scopul de a facilita participarea potențialelor organizații/unități, grupe relevante de parteneri din Republica Moldova la viitoarele concursuri ale PC7 cu propuneri pe priorități tematice au fost organizate zilele de informare, seminare și activități de promovare, atât în Republica Moldova, cât și în alte țări.

Promovarea participării comunității științifice din Republica Moldova la PC7 pe parcursul anului 2007 a fost efectuată inclusiv și prin organizarea seminarelor internaționale tematice și de instruire în sala de computere a Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan”, la care au participat în total cca 450 cercetători, profesori universitari, reprezentanți ai instituțiilor de ramură și întreprinderi. Aceste manifestări științifice au fost organizate în cadrul proiectelor susținute financiar de Comisia Europeană.

Academia de Științe a Moldovei, bunăoară, în calitate de partener în cadrul proiectului NIS-NEST (“Opening up the New and Emerging Science and Technology in NIS countries”) a invitat experți din Grecia și Franța, care au expus condițiile de participare și modalitatea de căutare a partenerilor pentru scrierea proiectelor în toate domeniile de cercetare inovativă, inter- și multidisciplinare.

În cooperare cu experții din Estonia și Polonia, Academia de Științe a Moldovei realizează în comun cu alți parteneri din Rusia, Belarus și Ucraina proiectul ERANIS cu titlul „Strengthening cooperation between European Research Area and NIS” („Consolidarea cooperării între Spațiul European de Cercetare și Noile State Independente”), care face parte din acțiunile specifice de suport, finanțate de Comisia Europeană în Programul Cadru 6 al UE în sfera cercetării și dezvoltării tehnologice. Obiectivul acestui proiect este axat pe identificarea potențialilor participanți activi pentru scrierea propunerilor de proiecte PC7 din țările menționate în anumite domenii în funcție de potențialul științific existent în aceste țări. Participarea Republicii Moldova la proiectul IDEAL-IST FP7 cu titlul: „Sup-

port for participants in ICT Priority by network for IST under the transition to the 7th Framework Programme” (2006-2008) a facilitat procesul de căutare a partenerilor în cele 54 de țări partenere la scrierea propunerilor de proiecte comune PC7 în domeniul tehnologiilor informaționale.

În 2007, A.Ș.M. a beneficiat de 3 proiecte în cadrul Instrumentului TAIEX. Cu ajutorul acestora a fost posibilă participarea la evenimente științifice PC 7, realizarea schimbului de experiență privind crearea infrastructurii de inovare, precum și organizarea de către AITT a simpozionului cu tema „Energia regenerabilă. Perspective pentru viitor”. Drept recunoaștere a succesului acestor activități, în cadrul reuniunii Comitetului de cooperare RM-UE desfășurată în octombrie 2007 la Chișinău, reprezentanții UE au propus posibilitatea de a semna un protocol adițional la Acordul de Parteneriat și Cooperare (în vigoare din 1998) ce ar stipula bazele legale pentru cooperarea științifică între RM și UE, precum și accesul la Programul privind Competitivitatea și Inovarea.

Asigurarea mobilității cercetătorilor, facilitarea acestui proces, lărgirea ariei geografice a deplasărilor în interes de serviciu, este o constantă a activității A.Ș.M. în general și a DIECI în special. Semnarea Acordului de facilitare a regimului de vize între RM și UE și includerea cercetătorilor științifici în categoriile care vor obține vize în spațiul Shengen în mod privilegiat va contribui și mai mult la sporirea mobilității. Un aspect important al mobilității este tendința de emigrare a tinerilor în statele europene sau SUA. Considerăm că în acest sens trebuie să existe un consens la nivelul întregii comunități științifice, care ar determina crearea centrelor de excelență cu renume internațional în țară, fapt ce ar spori prestigiul activității în știință și volumul stimulenților materiali aici, în Republica Moldova.

Imaginea Academiei de Științe a Moldovei este promovată elocvent la scară internațională prin intermediul schimbului echivalent de cercetători și savanți. Participarea la stagiile de cercetare, manifestările științifice, precum și la diverse evenimente științifice internaționale deschid noi orizonturi și oportunități atât pentru comunitatea științifică din Moldova, cât și pentru cercetătorii și savanții din străinătate.

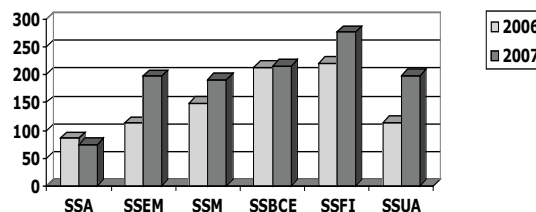
În această ordine de idei, trebuie de reliefat faptul că în anul 2007 cel mai valorificat a fost schimbul echivalent cu Academia Română. Astfel, până la data de 31 decembrie 2007 din partea Academiei Române au fost delegați 18 cercetători științifici, iar

din partea A.Ș.M. au fost delegați 22 cercetători științifici pentru stagii de cercetare cu durata de la 5 până la 14 zile. Cercetătorii științifici din Republica Moldova au avut posibilitatea nu numai de a efectua vizite de informare și stagii de documentare la Institutele Academiei Române pentru coordonarea cercetărilor științifice comune de perspectivă, dar și pentru a acumula surse bibliografice necesare definiției diverselor monografii, teze de doctorat și lucrări științifice de amploare.

Colaboratorii științifici din cadrul instituțiilor A.Ș.M., din contul schimbului echivalent, au realizat vizite de cercetare și documentare și la alte academii, precum Academia de Științe a Ungariei, Academia de Științe a Rusiei, Academia de Științe din Muntenegru. La rândul său, A.Ș.M. a primit în vizită cercetători și savanți delegați de la Academia Română, Academia de Științe a Poloniei și Academia de Științe a Ungariei.

Oportun ar fi de menționat, că vizitele de cercetare au drept scop dezvoltarea, informarea, instruirea, precum și creșterea atractivității carierei în domeniul cercetării și excelenței științifice, ceea ce contribuie la propulsarea tinerilor cercetători în arealul științific internațional, oferindu-le posibilitatea de a participa la diverse manifestații științifice de rezonanță internațională, conferințe, workshop-uri.

Deplasări peste hotare a cercetătorilor din cadrul organizațiilor din sfera științei și inovării

- Secția de Științe Agricole – 74
- Secția de Științe Economice și Matematică – 197
- Secția de Științe Medicale – 190
- Secția de Științe Biologice, Chimice și Ecologice – 215
- Secția de Științe Fizice și Inginerești – 276
- Secția de Științe Umanistice și Arte – 114
- Total 1150 (894 în 2006)

În concluzie, am putea menționa că intensificarea dialogului cu partenerii din străinătate impune un nivel superior al calității cercetărilor științifice, dar și o comunicare mai intensă cu societatea civilă internă și cea internațională.